

is happening, when the absorption of air can be heard louder than some of the actors' cues. Do you remember when I told you about the breath in the theater? The breath plays a peculiar role – it can be creational, but also very destructive. Between the insufficiency of the two and the excess of the three this breath is born. A little theatrical air is never enough for you, but the excessive use of it could make you dream. This year the festival brought me a very pleasant and warm return in the space between home and the hug of a friend. So Mila, this definitely makes me return to the beginning of my narrative. We are watching performances in our capacity of grown viewers, stalking among concepts such as “style”, “genre”, “aesthetics”, but when touching upon generally important topics, we understand how small inside we are actually. The dust of the homeland, the building of strong human relationships such as friendship and love, the journey as a teleportation to yourself, the imagination and its vehement capacity to change worlds – all that remind us of the mischievous child, hidden in us, who feels like turning the world upside down, in order to find himself once again. The good pirate and sea navigator, who cannot keep calm, because the horizons are vast and beyond them there is the infinity, which creates new possibilities. We understand that we are small like the wizards, that hide under the bed to distract us from the world of the numbers and the order with a joke (“Little wizards” – Puppet Theater Varna), small as the charming tiny Shlemiel, who does not reach Warsaw because he keeps on returning to his home town for unexplainable reasons (“When Shlemiel went to Warsaw” – Puppet Theater Maribor, Slovenia). Small, but

brave like Bear and Tiger who set off for Panama but find on their left the old house, which has always been and will be a prototype of Panama in the world of dreams and fantasy (“Oh, how nice it is in Panama” – State Puppet Theater, Sofia). This is how we remember that pure and limiting categories as “beautiful” and “good” can be replaced with the same intensity by “ugly” and “grotesque”, because excluding our ideas for harmony and symmetry there are worlds, filled with feelings, thoughts, ideals (“Ugly fairytale”, Puppet Theater, Plovdiv). I watched a show for the smallest viewers (“Yellow” – “Pro-Rodopi” Art Center, Bostina) and I remembered that we should be careful, because precisely they, the smallest, would need an “invitation” to the world of art, using the play of imagination and would easily recognize the boring illustration on the stage. It turned out that the small viewer who now learns how to walk is sincerely and passionately attracted by the theatrical play and does not want to wait to join the actress and accompany her in the building of the stage action (admiration for Desislava Mincheva, who continued to build her character with stoicism, interpreting the behavior of the children with a sense of humor and creating from this a moment of spontaneous emotional meeting and interaction with the audience.

Dear Mila, I understood and did not understand many new things. And that is why I wait for you next time – to understand and not understand together with you. Because in Puppet Theater not everything is what it seems. You remember, don't you... a marionette, a glove, a portrait of Godot and a feathered hat. ■

Translation by **Nadia Zhereva**

Пловдивски разговори

Боряна Георгиева разговаря с участници във фестивала и с членове на журито

Със **Сергей Столяров** – режисьор, Русия

Защо избра точно тази приказка?

Мисля, че от всички немски народни приказки, тази е най-славянската. У немците всички приказки са за практични хора. Бащата умира и говори на синовете си, че е закопал имане и те започват да го търсят, да си го делят, през пролетта засяват, есента събират реколтата и така нататък. Ето немската практичност в приказките. А тук исто-

рията е за хората с мечти, за бездомни улични музиканти. Те имат големи мечти, но когато си намират малко, топло местенце това им е напълно достатъчно, за да продължат да мечтаят, а не да работят. Това е абсолютно славянска тема. Великият руски събирач на приказки Афанасиев нарече своята книжка „Народът – художник“, защото ние сме руснаци, обичаме да мечтаем, а когато нещо си си намислил, може и да не действаш. Защото вече го имаш, целият свят е в твоята глава.

Какви въпроси задаваш с този спектакъл?

Мисля, че художникът и театърът като колективен художник е длъжен да поставя културни задачи пред публиката. Той не отговаря на въпроси, а поставя културни задачи. Колкото културни, толкова и философски, защото имат пряко отношение към нашето възприятие за света с очите на художника. Когато погледнем на света по този начин, той става малко по-различен. Въобще задачите на художника са да от-

крие художника. Повече никакви задачи той няма. Ако аз говоря образно, и човекът, който седи в залата, също в този момент ще мисли в образи, тоест става художник.

Но какво е да си уличен музикант?

О, това е най-прекрасното! Всички те обичат, всички те познават, ти изпотваш удоволствие, за което на всичко отгоре ти плащат.

Знаеш ли за българската поговорка „Музикант къща не храни“?

Зависи какво семейство имаш. Ако имаш голямо семейство, тогава няма да го нахраниш, но, ако храниш само себе си, то безпроблемно можеш да поминуваш. За теб главната храна ще е удоволствието на публиката на улицата. Това удоволствие не може да изпита онзи, който трябва да се грижи за цяло семейство, такава любов онези хора не познават. Познават я артистите.

С Румен Гаванозов и Мая Бежанска – актьори

Румене, гледала съм те предимно в куклени спектакли за възрастни. Казвал си ми, че такива са предпочитанията ти. А сега те виждам в класическо детско представление?

Румен. Не, нямам предпочитания. Просто, когато текстът се появи, той сам заявява за себе си. Много са му хубави на Янош приказките. Той има цяла поредица за Тигър и Мечо. Те са му много простички, детски, за най-малките, много наивни, а същевременно в тях винаги е изведена една здрава детска логика, която е нещо много ценно.

Какво потърси в този сюжет?

Румен. Потърсих потвърждение на една стара максима,

на една крилата фраза, в която все по-малко хора вярват: „Като пожелаеш това, което имаш, ще имаш всичко, което пожелаеш“.

Мая, спектакълът е за девица от 5 нагоре, но малко нагоре. Това е възрастта, когато детето още открива света, а в този спектакъл има намек за преоткриване, желание детето да разбере, че добре познатото е не по-малко красиво, дори може би повече...

Мая. Той самият Янош е абсолютно провокиран точно от това детско преоткриване, защото те го носят в себе си. И мисля, че това е препратка по-скоро към нас, възрастните. Аз наблюдавам децата, те винаги спонтанно преоткриват и си казвам: „Боже Господи, ние сме го загубили“.

Румене, в какво се състои твоята адаптация?

Румен. Стремел съм се да се придържам абсолютно към стила на писане на Янош и към неговата естетика, защото текстът му е много мелодичен. Адаптацията се състоеше в това, че някои от героите в неговата приказка, отпаднаха, а се появиха една риба във водата, една крава на сушата и една птица. Всъщност в оригиналния вариант на Янош тази риба липсва, тази риба ние си я доизмислихме.

Как си партнирате? Румен е автор на адаптацията, но съавтори ли бяхте в самия процес на работа?

Мая. Да, да. Ние се познаваме от дълго време и работим заедно, но най-хубаво е, когато познаваш един човек толкова много, че го оставяш да те изненадва. И това ми беше изненадата, защото ние с Румен сме работили много в спектакли за възрастни, а сега той взе нещо толкова просто

и толкова наивно. Аз не очаквах да се спрем на такъв материал, но си дадох сметка, че това са много трудни представления, защото простотата обикновено човек не я вижда и я търси в сложното, пък тя е тук, пред нас. Освен това, спектакълът предполага любимия ми начин на игра – клоунада, в който всеки път е различно, всеки път героите откриват различни неща, възхищават им се, няма конфликт между тях, те в откривателството са заедно, и в пътуването.

Спектакълът податлив ли е на импровизации?

Румен. Някак си е желателно даже, за да бъде свеж. Децата са такива, публиката ни е такава. Те винаги преоткриват нещата, така че и ние трябва да го правим, за да ги хванем...

Мая. ...А и те самите кукли водят към това, защото не са конкретни, тоест можеш винаги да правиш с тях, каквото искаш. Няма значение кой от нас, какъв персонаж играе. Може един ден да се сменим.

С Ина Божигарова – автор, театровед, член на журито

С какво награденият спектакли се отличиха сред останалите?

Първо искам да кажа, че програмата беше много разнообразна, беше много добре разположена под мотото „Приказки навсякъде“. За почти всички спектакли беше характерна една добре разказана приказка за деца. Имаше хубави неща и нямаше как да ги подминем, опитахме се да сме доброжелателни, да обърнем внимание на всяко представление и така стигнахме до доста награди. Когато обсъждахме, забелязахме, че най-

интересното и най-яркото в този фестивал бяха актьорските присъствия, не толкова режисурата и цялостния спектакъл. Например актьорите от руските трупи, от словенската. Да не говорим за българските, които са чудесни, те „дърпат“ спектакъла и го спасяват при всички обстоятелства. Решихме, без да даваме Гран При тази година, да отбележим двата цялостни спектакъла. Първият е „Снежният човек“ на театъра на Образцов. Какво ни плени в „Снежният човек“? Това беше изумителната, филигранна работа на художника, разказаната приказка точно като в нашето детство – звънливо, магическо, с един нежен, прекрасен тон като шепот на ухо, като истинско магическо случване. Решихме, че в този спектакъл присъства едновременно и актьорът, и подходът към децата, и прекрасен рисунък. Затова изборът ни падна върху него. Другият спектакъл, който беше цялостен и инте-

ресен, доста различен може би от прочита, който в България би се направил, беше спектакълът от Словения „Когато Шлемиел отиде във Варшава“. При него интересното беше също работата на художника, вниманието към детайла. Освен това разказът беше равностойно насочен не само към детето, но и към възрастния. И като цялостно решение и на двата спектакъла решихме, че това е най-доброто. За най-добра мъжка роля отличихме Красимир Добрев от КТ-Варна, а също така и прекрасния тандем на Мая Бежанска и Румен Гаванозов. Това са великолепни актьори, просто актьори, които могат да задържат вниманието, да бъдат разнообразни, да сменят образи, да пеят, да танцуват. Това са актьорите, от които българският куклен театър се нуждае. Решихме, че е много важно да отбележим Театър „Хенд“ и спектакъла за възрастни „Ескориал“, защото там има невероятно постиже-

ние на млади художници в областта на куклата като експресия, като художествено решение, независимо че текстът е много тежък. Той се занимава с човешката психика, с човешкия избор, с любовта, с покварата, и в тон с темата на спектакъла художниците бяха решили да работят в естетиката на грозното. По някакъв начин да представят красивото в грозното и това беше интересна, иновативна форма на млади художници, които решихме да отбележим.

А „Бременските музиканти“?

Как можехме да не отбележим енергията на актьорския ансамбъл – прекрасни, пълни с енергия, много пластични и музикални актьори. Всъщност, мисля, че раздадохме доста награди. Не остана нито един спектакъл без внимание.

Казвали сте, че на едно издание на фестивала по-силна е режисурата, други път е куцала драматургията или сценографията. Сега най-силно е присъствието на актьорите. Какво не достигаше на това издание? Какво може още да се желае?

Може би да се постигне един по-добър синтез между режисурата и актьорското изпълнение, някак си художествената цялост между всички компоненти да постига максимална спойка. Така, че всеки един от компонентите да бъде достатъчно добър и едновременно да бъде част от цялото. Ето това ни липсваше. Не намерихме такова цяло, завършено представление.

И може би затова се въздържахте да присъдите Гран При.

Точно затова. ■

„Снежният човек“
„The snowman“

